

بررسی تطبیقی شروط نامنصفانه قراردادی در کشورهای تابع
نظام حقوقی کامن لا و سیویل لا (رومی - ژرمنی)

نویسنده:

یوسف خلیق

www.ketab.ir

سرشناسه	:	خلیق، یوسف، ۱۳۵۹
عنوان و نام پدیدآور	:	بررسی تطبیقی شروط نامنصفانه قراردادی در کشورهای تابع نظام حقوقی کامن لا و سیویل لا (رومی - ژرمنی)/ نویسنده یوسف خلیق.
مشخصات نشر	:	کرج: موسسه نشر سیمرغ آسمان آذرگان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۱۴۴ ص.
شابک	:	۷۰۰۰۰۰ ریال 5-494-282-622-978
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۴۱ - ۱۴۴.
		شروط (حقوق)
		Conditions (Law)
		حقوق تطبیقی
		Comparative law
		شروط باطل (حقوق)
		Immoral conditions (Law)
موضوع	:	قراردادها -- مطالعات تطبیقی
		Contracts -- Comparative studies
		نظام حقوقی رویه قضایی
		Common law
		قانون مدنی
		Civil law
رده بندی کنگره	:	K۸۴
رده بندی دیویی	:	۳۴۴.۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۶۹۱۹۱۳

بررسی تطبیقی شروط نامنصفانه قراردادی در کشورهای تابع نظام حقوقی کامن لا و سیویل لا

(رومی - ژرمنی)

نویسنده: یوسف خلیق

موسسه نشر سیمرغ آسمان آذرگان

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

چاپ و لیتوگرافی: چاپ فاطر

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۷۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۵-۴۹۴-۲۸۲-۶۲۲-۹۷۸

آدرس: کرج، جاده ملارد، گلستان ۴۳، ساختمان دیبا، واحد ۲۹ - کد پستی: ۳۱۶۶۹۳۶۸۶۹

فهرست مطالب

۹..... پیشگفتار

فصل اول

۱۱..... مقدمه

۱۴..... ۱-۱- تعاریف واژه‌ها

۱۴..... ۱-۱-۱- شروط نامنصفانه

۱۴..... ۱-۱-۲- قوانین موضوعه

۱۴..... ۱-۱-۳- عدالت معاوضی (قراردادی)

۱۴..... ۱-۱-۴- اصل انصاف

۱۴..... ۱-۱-۵- اصل حسن نیت

۱۴..... ۲-۱- بررسی تاریخچه

فصل دوم

۱۷..... مفاهیم و مصادیق شروط نامنصفانه

۱۷..... ۱-۲- تعریف شرط نامنصفانه

۱۹..... ۲-۲- مصادیق شروط نامنصفانه

۲۰..... ۱-۲-۲- تشکیلات و منابع یک طرف در مقابل دیگری و عدم تساوی قدرت در معامله

۲۱..... ۲-۲-۲- ضرورت مورد قرارداد

۲۲..... ۳-۲-۲- استفاده از فرم های مشترک و عدم اراده طرفین در شروط

۲۲..... ۴-۲-۲- عدم دریافت مشاوره مستقل

۲۳..... ۵-۲-۲- معامله با افراد فقیر و فشار ناروا

۲۴..... ۶-۲-۲- عدم حسن نیت یکی از طرفین

۲۴..... ۷-۲-۲- نابرابری اطلاعات و قدرت چانه زنی

۲۴..... ۸-۲-۲- شروط غیر شفاف و گمراه کننده

۲۵..... ۹-۲-۲- معامله با افراد جاهل و بی سواد

۲۵..... ۱۰-۲-۲- تهدید

۲۶	۳-۲-شرط عدم مسئولیت یا محدودیت مسئولیت
۳۰	۴-۲-قراردادهای استاندارد
۳۱	۴-۲-۱-مقایسه قراردادهای استاندارد و شروط استاندارد
۳۲	۴-۲-۲-مقایسه قرارداد استاندارد و قراردادهای الحاقی
۳۴	۵-۲-شروط نامنصفانه در حقوق مصرف کننده
۳۷	۵-۲-۱-شروط غیر شفاف: علم طرفین به مفاد عقد
۳۸	۵-۲-۲-عدم امکان انتخاب و عدم امکان اثرگذاری بر محتوای عقد
۴۱	۶-۲-شروط نامنصفانه از منظر حقوق رقابت
۴۱	۶-۲-۱-رقابت و موضع کشورها
۴۳	۶-۲-۲-مفهوم رقابت
۴۵	۶-۲-۳-انقسام رقابت تجاری
۴۷	۶-۲-۴-مبانی و ضرورت حقوق رقابت
۴۹	۶-۲-۵-اهداف حقوق رقابت

فصل سوم

۵۳	شروط نامنصفانه قراردادی در کشورهای تابع نظام حقوقی کامن لا
۵۳	۳-۱-اصول حقوق قراردادهای اروپایی (PECL)
۵۳	۳-۱-۱-بررسی ماده ۱۰۹-۴
۵۵	بررسی ماده (۱۱۰-۴)
۵۶	۳-۲-دستورالعمل شورای اتحادیه اروپا (EEC 93/13)
۵۷	۳-۲-۱-ضوابط تعیین شروط نامنصفانه طبق ماده ۳ دستورالعمل
۵۸	۳-۲-۲-رویکرد اتحادیه اروپا در خصوص شروط نامنصفانه (در قراردادهای مصرف کننده)
۵۸	۳-۲-۳-پیوست دستورالعمل جامعه اروپایی (لیست سیاه)
۶۰	۳-۳-حقوق انگلستان
۶۱	۳-۳-۱-موضع حقوق انگلستان
۷۱	۳-۳-۲-دکترین حقوق انگلیس

- ۳-۳-۳- مقررات شروط نامنصفانه در قراردادهای مصرف‌کننده (انگلستان ۱۹۹۴) ۷۶
- ۳-۳-۴- قانون شروط نامنصفانه قراردادی (انگلستان ۱۹۷۷) ۷۸
- ۳-۴-۴- حقوق آمریکا ۷۹
- ۳-۴-۱- قانون متحدالشکل تجاری آمریکا (UCC) ۸۰
- ۳-۴-۲- معیارهای تشخیص نامنصفانه و گزاف‌بودن قرارداد ۸۴
- ۳-۴-۳- شرایط تحقق شروط نامنصفانه و خلاف وجدان در ماده (۳۰۲-۲) (UCC) ۸۵
- ۳-۴-۴- نمونه آراء محاکم ۸۷
- ۳-۵-۵- حقوق استرالیا ۸۸
- ۳-۵-۱- نقش رویه قضایی در ایجاد نظریه شروط نامنصفانه ۸۸
- ۳-۵-۲- نمونه آراء محاکم استرالیا ۸۸
- ۳-۵-۳- نقش قانون‌گذار در ایجاد نظریه شروط نامنصفانه ۹۲
- ۳-۵-۴- قانون اعمال تجاری استرالیا ۹۴

فصل چهارم

- شروط نامنصفانه قراردادی در کشورهای تابع نظام حقوقی سیویل لا (رومی - ژرمنی) ۹۷
- ۴-۱-۱- حقوق فرانسه ۹۷
- ۴-۱-۱-۱- مبنای حقوقی کنترل قراردادها ۹۷
- ۴-۱-۲- راه حل حقوق فرانسه برای مقابله با شروط نامنصفانه ۹۸
- ۴-۱-۳- نقش کمیسیون شروط نامنصفانه ۱۰۳
- ۴-۱-۴- طغیان رویه قضایی بر علیه قانون ۱۰۵
- ۴-۱-۵- تنوری قراردادهای الحاقی در حقوق فرانسه ۱۰۸
- ۴-۲-۲- حقوق آلمان (AGBG) ۱۰۸
- ۴-۲-۱- موضع حقوق آلمان در کنترل شروط نامنصفانه ۱۰۸
- ۴-۲-۲- بند ۱ و بند ۲ از ماده ۱۳۸ قانون مدنی آلمان ۱۱۱
- ۴-۲-۳- حقوق آلمان قبل و بعد از وضع مقررات خاص ۱۱۴
- ۴-۳-۳- حقوق ایتالیا ۱۱۷

پیشگفتار

شروط نامنصفانه قراردادی، حقیقتی است که با نشانه گرفتن اصل آزادی قراردادی و احترام به اراده اشخاص، این اصول را به چالش می کشد و از سوی دیگر ضرورت برقراری موازنه در موقعیت طرفین را متذکر شده و حرکت در مسیر قطعی حقوق که همانا عدالت و انصاف است را یادآور می شود. پس برای پای بندی به آزادی اراده، می بایست تقابل آن با شروط نامنصفانه به نحوی مرتفع گردد. دغدغه حل این مسأله و غلبه بر نامنصفانه بودن شروط قراردادی مختص حقوق غرب نبوده و این اندیشه در حقوق ایران نیز در حال نفوذ است.

همچنین با بررسی مسائل حقوق بین الملل خصوصی در زمینه قراردادها از منظر حقوق تطبیقی، همگرایی نظام های حقوقی بزرگ رومی- ژرمنی و کامن لا در خصوص پذیرش اصل حاکمیت اراده برای تعیین قانون حاکم بر قرارداد، آشکار می شود. با این حال، هیچ کدام از این دو نظام حقوقی اعمال مطلق اصل حاکمیت اراده را نپذیرفته و محدودیت های مهمی بر آزادی انتخاب طرفین وارد نموده اند. از جمله اینکه، هر دو نظام حقوقی شروط انتخاب قانون را در قراردادهای خاص محدود کرده اند. این محدودیت ها معمولاً مربوط است به قراردادهایی که در آن یکی از طرفین قرارداد در موقعیت ضعیف تری نسبت به طرف دیگر قرار دارد که مهم ترین آن ها قراردادهای مصرف کننده، قراردادهای استخدامی و قراردادهای بیمه است. در این قراردادها اولویت قوانین حمایتی نسبت به آزادی اراده طرفین در جهت رفع نابرابری معاملاتی طرفین قرارداد، امری ضروری است.